

8.1.5. Sanktioner ved vilkårsovertrædelser

Den beskrevne, meget vide indberetningspligt for behandlingsinstitutionen indebærer, at Kriminalforsorgen i stor udstrækning vil blive bekendt med uregelmæssigheder i afviklingen af behandlingsforløbet. Hermed tilsigtes imidlertid ikke, at enhver uregelmæssighed uden videre bør betragtes som en vilkårsovertrædelse, der af Kriminalforsorgen skal forelægges anklagemyndigheden med henblik på at indhente rettens afgørelse om anvendelse af sanktioner efter straffelovens § 60 eller føre til administrativ reaktion i medfør af straffelovens § 40, stk. 2, eller § 49, stk. 2.

Det er næppe muligt generelt at fastslå, i hvilke tilfælde en vilkårsovertrædelse er så grov, at det bør medføre, at sagen forelægges for anklagemyndigheden med henblik på indbringelse for retten. På tilsvarende måde er det næppe muligt på forhånd at angive, hvilke former for vilkårsovertrædelse, der bør føre til en administrativ reaktion – i sin yderste konsekvens i form af genindsættelse til udståelse af reststraffen – i de i § 40, stk. 2, og § 49, stk. 2, omhandlede tilfælde. Har de indberettede uregelmæssigheder imidlertid en sådan karakter, at de skaber tvivl om den dømtes vilje og evne til at opfylde behandlingstvilkåret i overensstemmelse med den fastlagte handlingsplan, bør sagen straks forelægges for Kriminalforsorgen og – i tilfælde af en betinget dom – af Kriminalforsorgen forelægges for anklagemyndigheden med henblik på sagens indbringelse for retten.

Foruden de retslige sanktioner som ovenfor beskrevet har behandlingssystemets muligheder for sanktionering været drøftet i arbejdsgruppen. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at hvis stofmisbrugeren tilsidesætter den vedtagne handlingsplan i en sådan grad, at behandlingssystemet finder det formålsløst at fortsætte behandlingen, må det være en forudsætning, at behandlingssystemet kan afbryde behandlingen.

8.2. Kriminalitet i prøvetiden

8.2.1. Vilkår om kriminalitetsfrihed

Såvel ved betingede domme som ved prøveløsladelse gælder det faste vilkår, at den dømte ikke begår strafbart forhold i prøvetiden, jfr. straffelovens § 56, stk. 3, og

§ 39, stk. 1. For overførsel til institution under strafafsoning i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, fastsættes et tilsvarende vilkår, hvis tilsidesættelse efter omstændighederne kan indebære, at den dømte genindsættes til afsoning af reststraffen.

8.2.2. Retsvirkningen af vilkårsovertrædelse

8.2.2.1. Vilkår i betingede domme

Straffelovens § 61, stk. 2, indeholder nærmere regler om, hvad der ligger i det faste vilkår om kriminalitetsfrihed. Det præciseres her, at retsvirkningerne af ny kriminalitet afhænger af, at der inden prøvetidens udløb er foretaget rettergangsskridt, hvorved den betinget dømte sigtes for forholdet.

Heri ligger, at en sigtelse mod den betinget dømte skal have fundet udtryk i retlige skridt, ved hvilke en domstols medvirken ved sagsbehandlingen aktualiseres. De særlige retsvirkninger af en betinget dom kan med andre ord ikke indtræde, hvis den dømte inden prøvetidens udløb kun er sigtet udenretligt, eller hvis sigtelse for et forhold i prøvetiden først kan rejses efter prøvetiden. Det kan derfor forekomme, at de særlige retsvirkninger ikke gøres gældende over for en person, der er faldet tilbage kort tid efter den betingede dom, såfremt prøvetiden udløber, inden der er mulighed for at sigte den pågældende i retten. Denne situation kan bl.a. opstå, hvor der anvendes korte prøvetider, således som det i almindelighed vil være tilfældet, når behandlingsforløbet er af et års varighed, jfr. kapitel 6, afsnit 6.1.5.

Når forudsætningen om processuelle skridt i § 61, stk. 2, er opfyldt, har retten under den nye straffesag flere muligheder med hensyn til fastsættelsen af straf.

Som udgangspunkt skal der fastsættes en fælles ubetinget straf for det nye forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jfr. § 61, stk. 2, 1. pkt. Når omstændighederne taler derfor, kan retten imidlertid vælge andre fremgangsmåder. Retten kan således idømme ubetinget straf alene for det nye forhold og i øvrigt lade den betingede dom stå ved magt, eventuelt med en ændring af dens vilkår, jfr. § 61, stk. 2, nr. 1. Retten kan også afsige en ny betinget dom for den tidligere pådømte og den nye kriminalitet under ét, jfr. § 61, stk. 2, nr. 2. Det indebærer sæd-